

Malířství 19. století

zimní semestr 2012

Devatenácté století

- „moderní věk“ nebo „věk moderny“
- „dlouhé 19. století“ – různé chronologie
- pro naše prostředí je užitečné ohraničení tohoto období lety 1780 a 1890 – od nástupu Josefa II. do ekonomického, společenského a kulturního „boomu“ českého národa v rakousko-uherské monarchii v 90. letech 19. století

Osmnácté století

- osvícenský racionalismus
- „kritické století“ či „století rozumu“
- Deklarace nezávislosti Spojených států amerických 1776
- konec společnosti *ancien régime* v roce 1789 (Velká francouzská revoluce)
- Napoleonovo tažení Evropou a konec Římské říše národa německého (1804)

Industrializace jako téma výt. umění: Alfred Rethel, Harkortova továrna na hradě Wetter, 1834, Duisburg, soukr. sbírka

Stylový pluralismus

- volnost, s jakou umělec 19. století překračuje hranice jednotlivých uměleckých stylů

Žánr pomocí prostředků historické malby: Paul Delaroche, Poutníci v Římě, 1842, olej, plátno, 164 x 205 cm, Poznaň, Muzeum narodowe

Historismus

- „nejedná se o jednotnou stylovou epochu, ale o určitý projev myšlení a pocitování světa prostřednictvím historických individualit a koncepce vývoje uměleckých stylů, spojené s možnými inspiracemi formami minulých dob“ (Jiří Kroupa)

Příklad použití historického formálního aparátu při zpracování tématu z dějin: Paul Delaroche, Smrt anglické královny Alžběty v roce 1603, 1827-1828, olej, plátno, 422 x 343 cm, Paříž, Louvre

Počátky moderní masové vizuální kultury

- „obrazová chudoba“ (Bilderarmut)
- nové možnosti grafické reprodukce: litografie, xylografie
- objev daguerrotypie 1839
- k hromadnému rozšíření fotografické reprodukce došlo až v poslední čtvrtině 19. století

Maison Martinet, r Vivienne 41, et 117 du Coq d'Or des Arts.

Imp. Ch. Trepoig Cour des Miracles, 3. Paris.

Devant les tableaux de Meissonnier.

Honoré Daumier,
z cyklu novinových ilustrací
Le public du Salon, 1852

Maison Martinet, r Vivienne 41, et 117 du Coq d'Or des Arts.

Imp. Ch. Trepoig Cour des Miracles, 3. Paris.

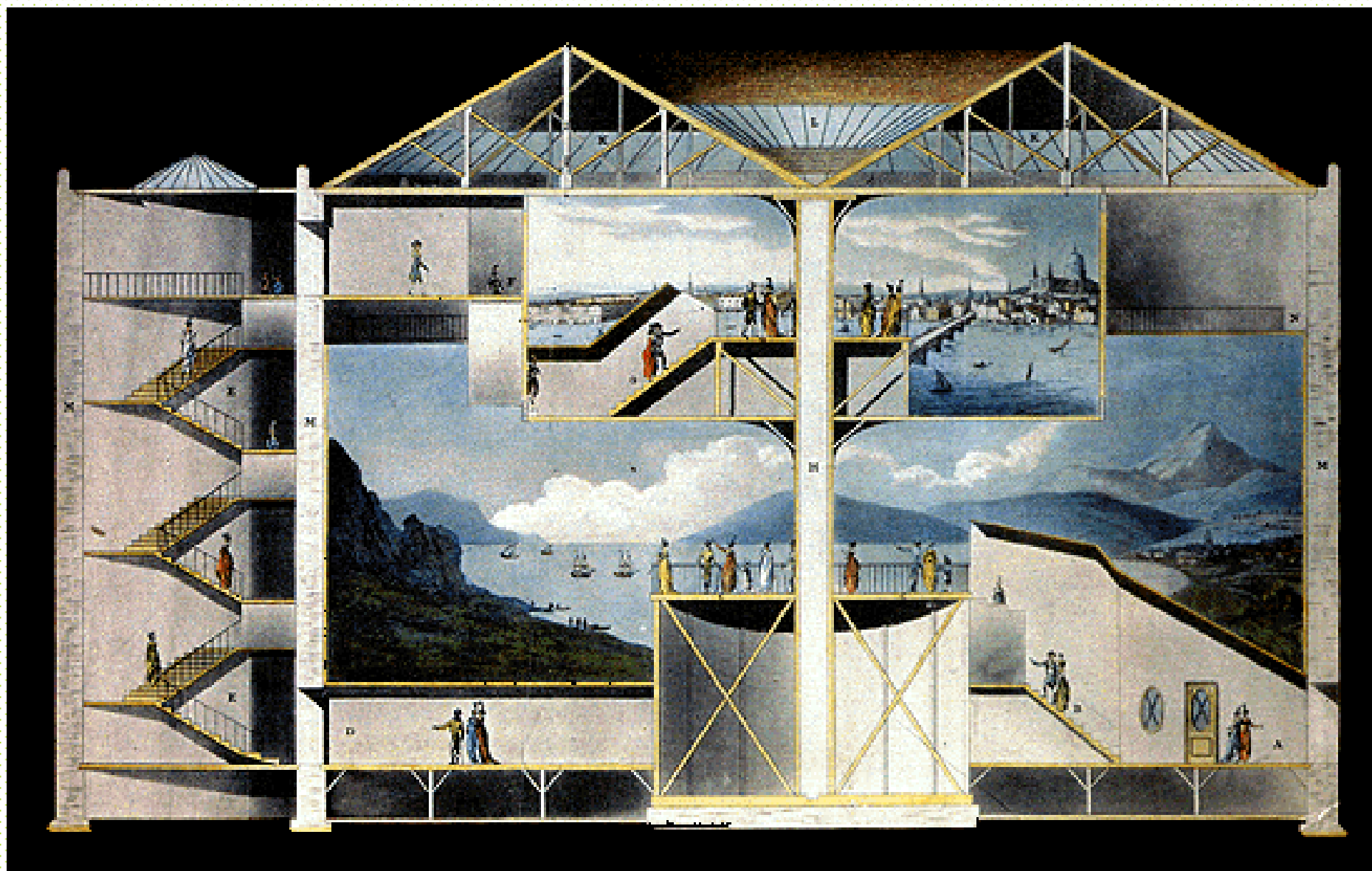
Un jour où l'on ne paye pas. — Vingt-cinq degrés de chaleur.

Paul Delaroche,
Napoleon ve Fontainebleau
31. března 1814, 1845, olej,
plátno, 177 x 131 cm, Paříž,
Musée de l'Armée

Robert Mitchell, Řez dvouposchodovým panoramatem Roberta Barkera na Leicester Square, asi 1793, kolorovaná akvatinta, British Museum, London

„Kterým obrazem začíná 19. století?“

(Eberhard Roters)

Caspar David Friedrich (1774-1840), Mnich na mořském břehu, 1808-10,
Nationalgalerie, Berlin

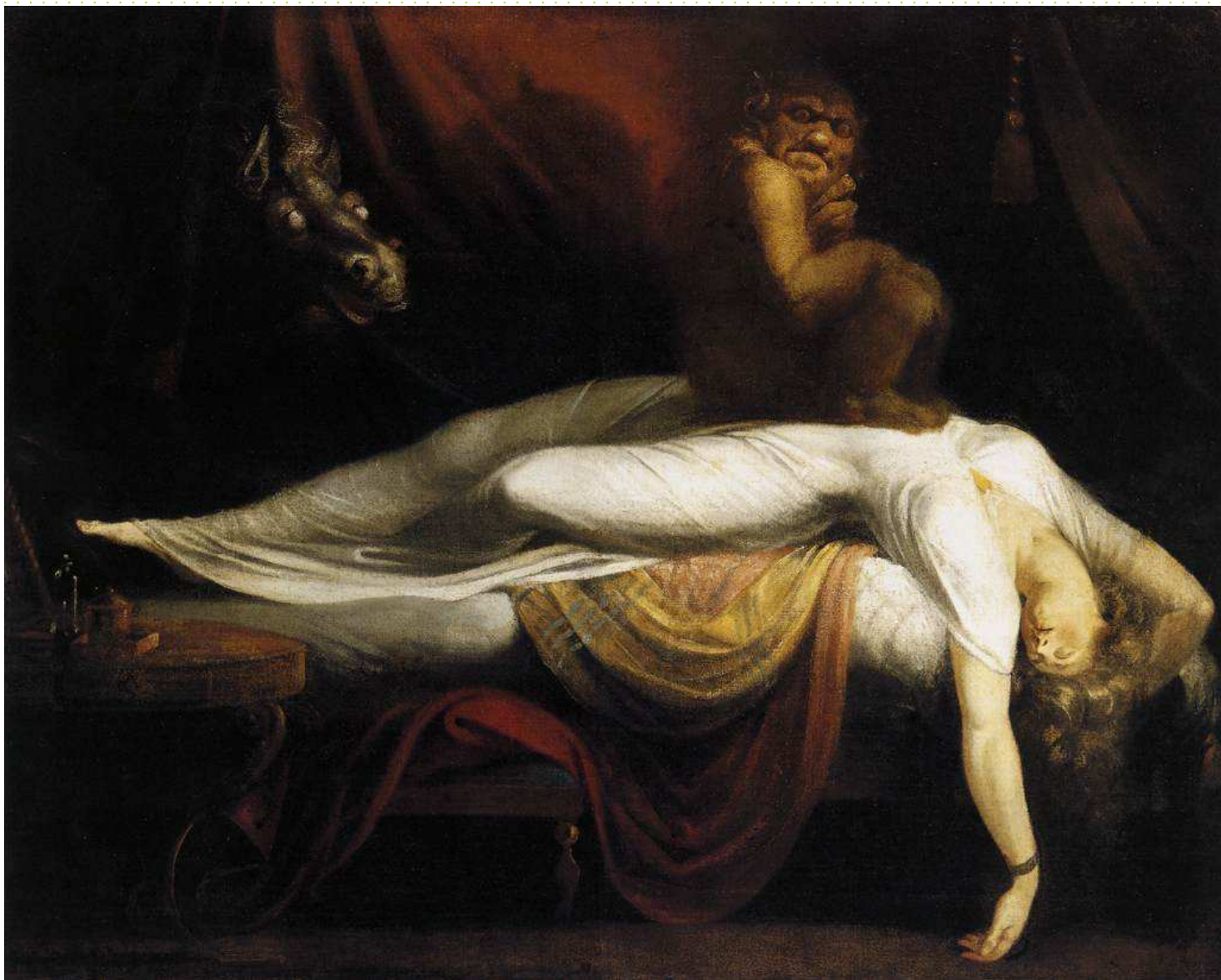

Francisco Goya (1746-1828), Poprava povstalců 3. Května 1808 v Madridu, 1814, Prado, Madrid

Eugène Delacroix (1798-1863), Vraždění na ostrově Chios, 1824, Louvre, Paříž

Johann Heinrich Füssli (1741-1825), Noční mŕa, 1781, Institute of Arts, Detroit

Jacques-Louis David (1748-1825), Zavražděný Marat, 1793, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brussel

Co odlišuje uvedené příklady od tvorby předchozí epochy?

- vyhraněný individualismus
- aktuální události
- jedinec v krajní situaci
- pochybnost a znejistění
- tendence k sebereflexi umělce

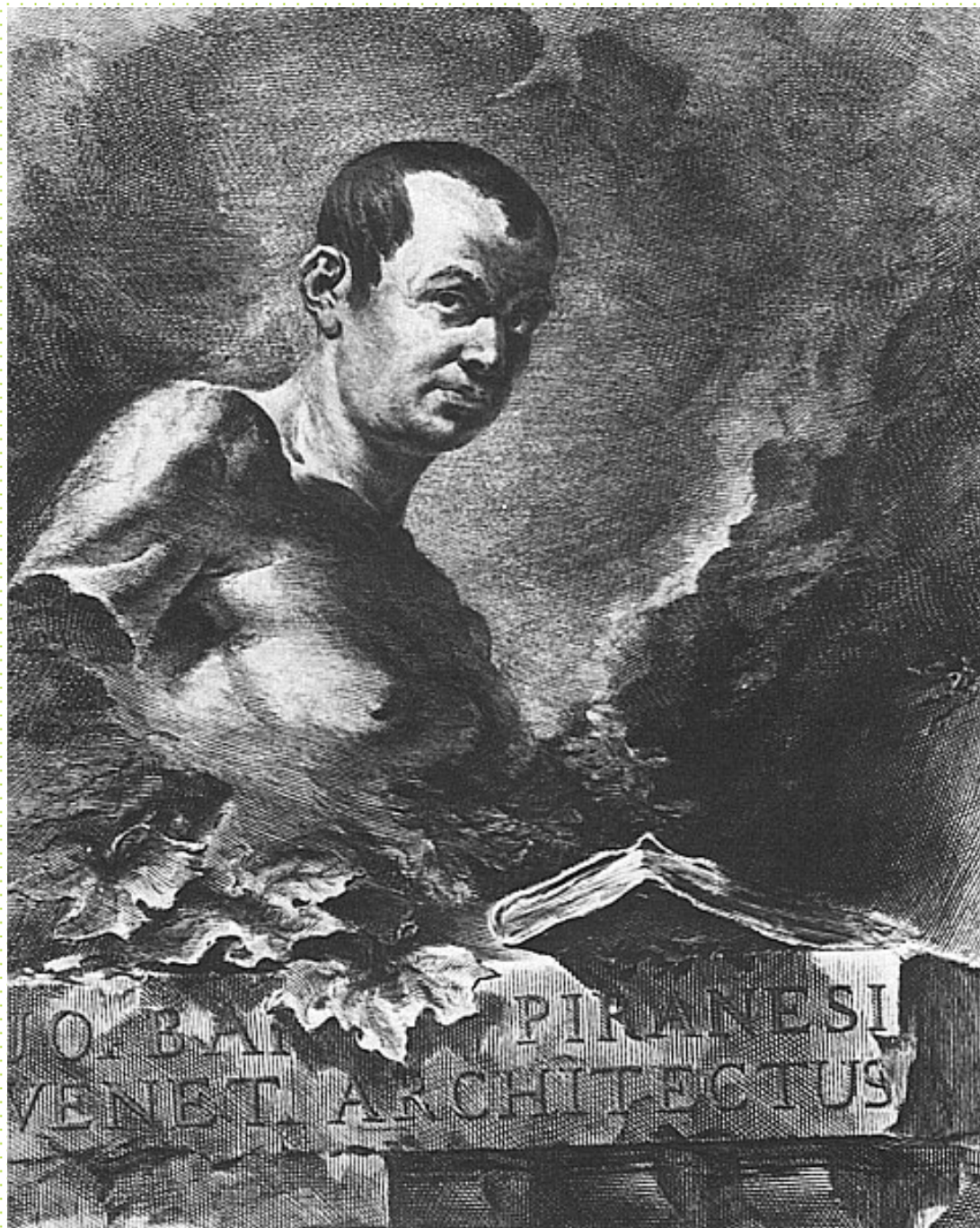

Jacques-Louis David (1748-1825), Zavražděný Marat, 1793, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brussel

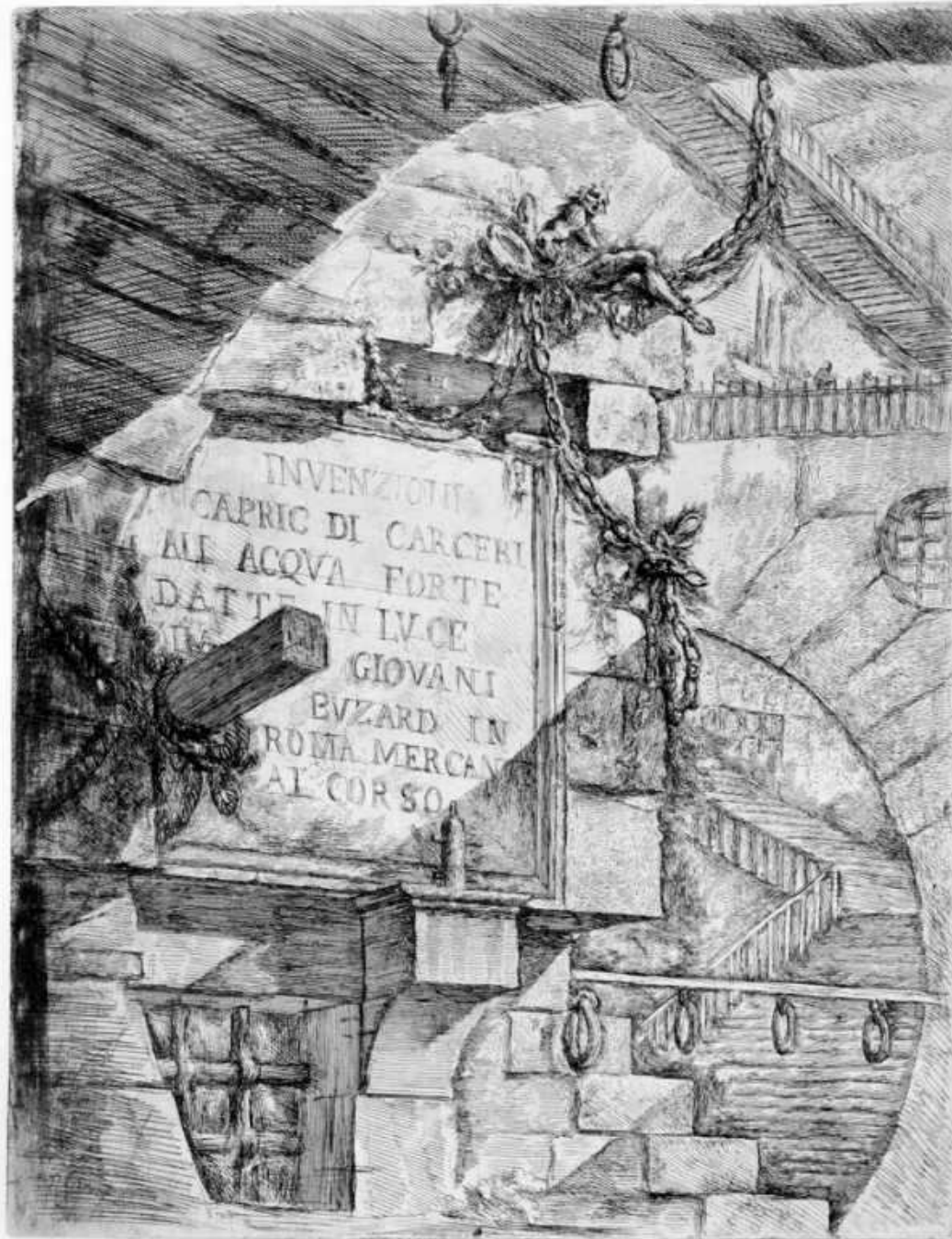
18. století

- vizuální kultura baroka vrcholí v projektech světských a církevních rezidencí (Schönbrunn, Melk)
- rokoko – umění se posouvá do intimnější a lyričtější podoby
- osvícenská reakce, sentimentalismus

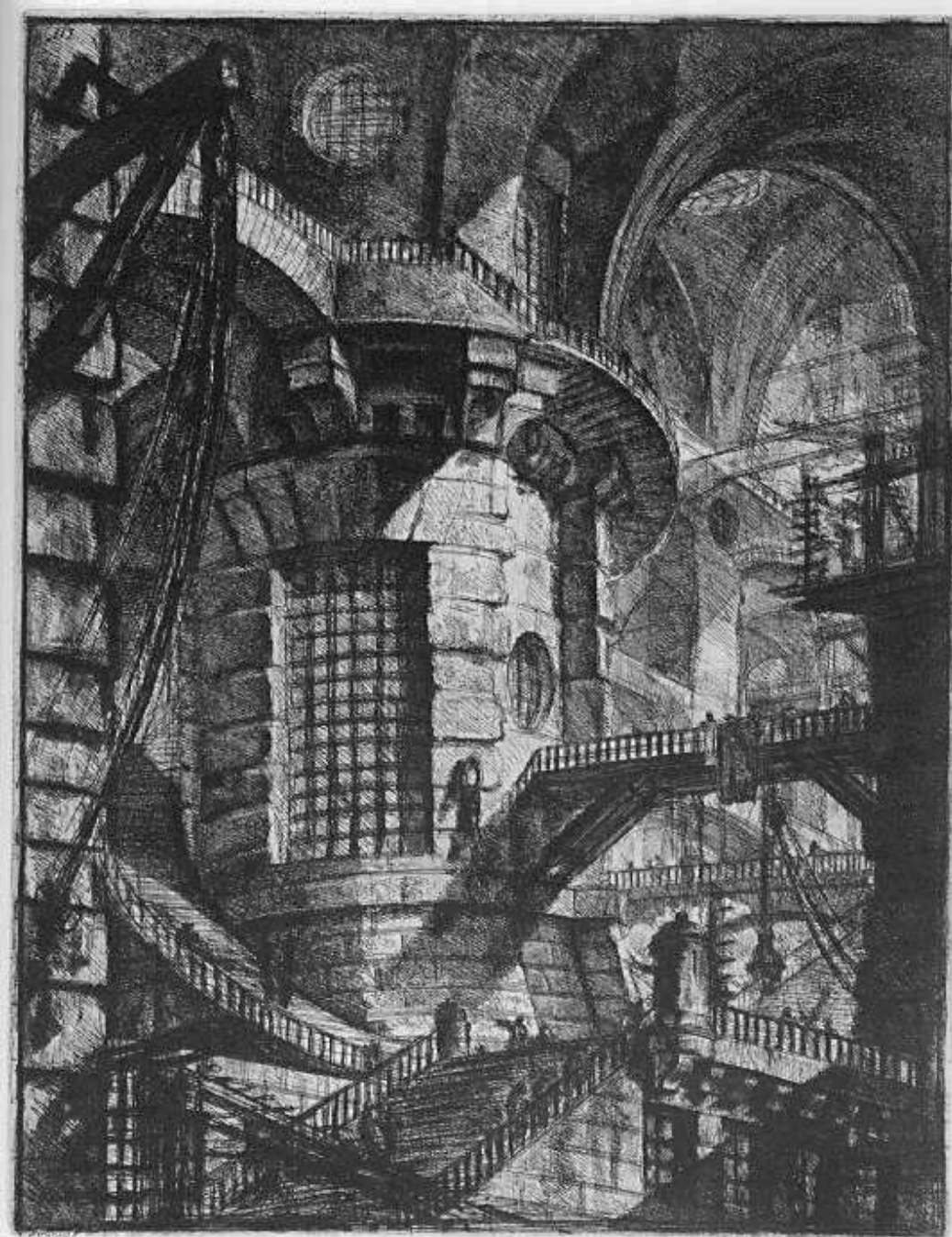
Giovanni Batista Piranesi (1720-1778), Autoportrét

Giovanni Batista Piranesi (1720-1778), Carceri d'Invenzione, frontispis, 1749-50

Giovanni Batista Piranesi (1720-1778), Carceri d'Invenzione

Hubert Robert (1733-1808), Poustevníková modlitba, 60. léta 18. století,
The J. Paul Getty Trust

Hubert Robert (1733-1808), Malíři, 90. léta 18. století, Ermitáž, Sankt Peterburg

(neo)klasicismus

- široké umělecké a intelektuální hnutí 18. století
- teoretickým mluvčím se stal Johann Joachim Winckelmann (1717-1768)
- „ušlechtilá prostota a tichá velikost“ („edle Einfalt, stille Größe“)

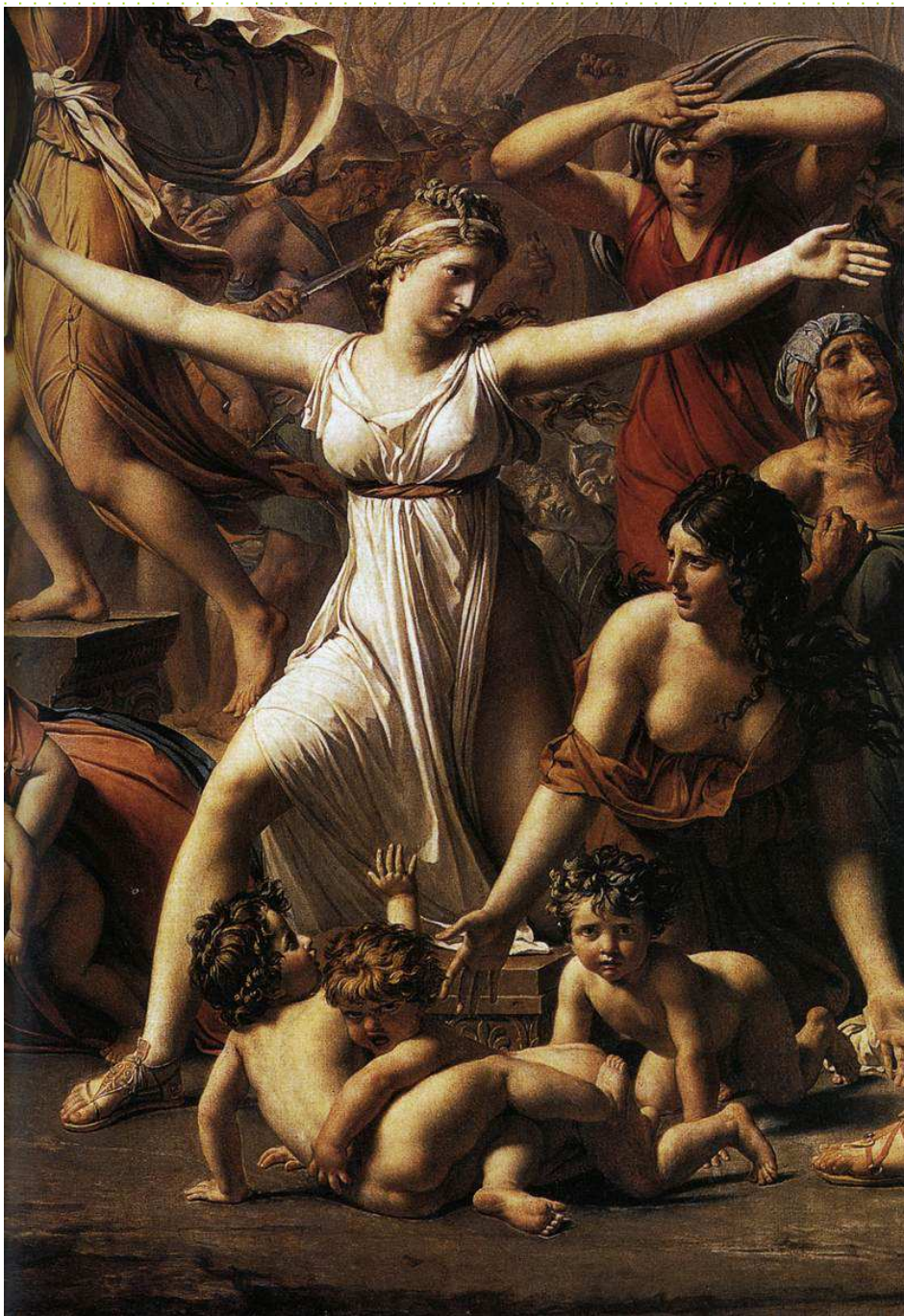
J. WINKELMANN.

Anton Raphael Mengs (1728-1779), Semiramis obdržela zprávu o babylónském povstání, 1755, Neues Schloß, Bayreuth

Jacques-Louis David (1748-1825),
Sabinky, detail, 1799, Louvre, Paříž

Autoportrét z roku 1790, Puškinovo muzeum, Moskva

Autoportrét z roku 1791, Uffizi, Florencie

Jacques-Louis David (1748-1825)

- studoval na pařížské Akademii u Josepha Maria Viena (1716-1809)
- 1774 získal Římskou cenu
- působil s úspěchem ve třech politických systémech: *ancien régime*, republika, císařství

Jacques-Louis David (1748-1825), Přísaha Horatiů, 1784, 330 x 425 cm, Louvre, Paříž

Jacques-Louis David (1748-1825), Zavražděný Marat, 1793, 165 x 128 cm, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brussel

Jacques-Louis David (1748-1825), Pohled do zahrady Lucemburského paláce, 1794, olej, plátno, 55 x 65 cm, Louvre, Paříž

Jacques-Louis David (1748-1825), Sabinky, 1799, Louvre, Paříž

Jacques-Louis David (1748-1825), První konzul přechází Alpy, 1797, 81 x 65 cm, Louvre, Paříž

Jacques-Louis David (1748-1825), Madame Juliette Récamier, 1800, 174 x 224 cm, Louvre, Paříž

Françoise Gérard (1770-1837),
Madamme Juliette Récamier,
1805, 225 x 145 cm, Musée
Carnavalet, Paříž

Franz Krüger (1797-1857), Princ August Pruský, kol. 1817, 63 x 47 cm, Nationalgalerie, Berlín

Jacques-Louis David (1748-1825), Korunovace Napoleona I. a císařovny Josefíny v katedrále Notre-Dame v Paříži 2. prosince 1804, 1805-1807, 629 x 979 cm, Paříž, Louvre

Jacques-Louis David (1748-1825), Napoleonova sebekoronovace, kresba, Louvre, Paříž

Jacques-Louis David (1748-1825), Vězeň, 1821, kresba, Museum of Art, Cleveland

Jacques-Louis David (1748-1825), Venuše odzbrojující Marta, 1824, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brusel

Děkuji za pozornost
a těším se příště
v pondělí
1. října 2012

Petr Tomášek